

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne obra. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši št. 17. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Ciril Mohor. — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsako soboto
ob enajstih dopoldne

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrti strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petič-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovoliivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Skrb za odraslo mladino.

Francosko svobodomiselstvo, ki se je razpaslo po vsi Evropi, prinaša narodom žalostne sadove. Francoska gnije in za njo gnijejo narodi, kamor pride moderna francoska kultura. Moralna propalost je v nekaterih mestih že tako velika, da navdaja s skrbjo vse resne može. Nemoralni tisk, grde podobe v kinematografih in razuzdane veselice ubijajo zadnje moralne moči pogosto pri mladini in pehajo otrovane narode v propad.

Katoličani na Irskem so se zadnji čas prav pogumno podali v boj zoper te nemoralnosti. Na shodu v Dublinu se je razpravljalo o sredstvih proti pornografski književnosti. Sto trgovcev se je zavezalo, da grdih knjig in slik ne bodo prodajali. Prišlo je to gibanje tudi na Angleško. Ne davno je deputacija veljavnih mož prišla k ministru notranjih zadev prosit podpore v boju proti javnemu pohujšanju. Londonski nadškof je nagovoril ministra ter zahteval, da naj se sklene oster zakon proti nesramnemu tisku. Minister je z veseljem sprejel nasvete in naglašal za novo gibanje svojo popolno simpatijo.

V Avstriji se kloaka nemoralnosti izliva posebno iz Judapeste in njeni smrdljivi bacili okužujejo zlasti srednješolsko mladino.

V nevarnosti je tudi naša slovenska domovina. Dvigniti se mora tedaj vsakdo, ki ima še čuteče srce za narod, da pride delat jez proti grdi povodnji in pomaga duhovščini pri njenem delu.

Kaj pa počenjajo naši naprednjaki in rdečkarji? Veseli so, če se ljudstvo korumpira, ker se nadejajo, po tej poti pomnožiti svojo stranko. Čem bolj goreče kakšen duhoven dela proti pohujšanju ljudstva tembolj gotovo ga zadene najpoglejše sramočenje in zaničevanje naprednjaških in rdečkarskih listov. Ta teden se je bil spozabil „Slov. Narod“, da je navedel nekatere vzroke propada pri mladini. Tega pa ni storil iz namena, da bi hotel pomagati, ampak se je le ponorčeval iz duhovščine, češ, da ničesar ne doseže. Pisal

je namreč tako: „Zdravje si izpodkopa in postaja dovzetna za nalezljive bolezni naša ljuba mladina najbolj po izstopu iz ljudske šole pri ponočevanju, popivanju, tobakariji in na plesiščih. Ker pa tedaj ni več pod vplivom ljudskega učiteljstva, marveč pod duhovniškim, naj store sotrati v Kristusu tudi tu svojo dolžnost.“

Kolika hinavščina tiči v teh besedah! Duhovniki pač vrše tudi pri odraščeni mladini svojo dolžnost in izkušajo z raznimi sredstvi, kakor s pridigami, misijoni, svetimi zakramenti in poštenimi društvi, mladino obvarovati zgoraj omenjenih vzrokov nalezljivih bolezni. Liberalci pa duhovne ravno zato zaničujejo, ker vrše svojo dolžnost; ako bi je ne vršili, bi jih hvalili. Liberalni listi vedno zagovarjajo ponočevanje, pijančevanje in ples kot nekaj samoobsebi umevnega. Ravno zato duhovni večkrat ne morejo ničesar doseči, ker liberalci preveč delajo za razširjanje pohujšanja.

Po mestih je mnogo liberalnih staršev, ki skrbje svojim otrokom za katoliško vzgojo do 14. leta starosti, potem jih pa sami vržejo v valove brezverstva, odvrtačajo jih od božje službe, vodijo na plesišča in jim nudijo v roke grde knjige in brezbožne časopise. To delajo v svoji zaslepljenosti, ker menijo, da to od njih zahteva duh časa in moderni napredek.

Hvalevreden korak namerava napraviti S. L. S., ko misli ustanoviti v Ljubljani „Vajeniški dom“, v katerem bodo dobivali rokodelski vajenci prenočišče in oskrbo. Prav pri teh dečkih je nevarnost za popačenje največja. Moralo bi se v tem oziru kaj več storiti tudi po drugih mestih. Ne pozabijo naj pa zlasti naši državni poslanci, povzdigniti svoj glas v državnem zboru proti okuženju, ki preti naši odrasli mladini, katero hočejo nasprotniki vere pritegniti naše potom nemoralnega tiska.

O praznikih.

Ko je izšel „Motu proprio“ papeža Pija X. z dne 2. julija 1911, ki določuje novo uredbo

zapovedanih praznikov v katoliški cerkvi, se j dvignilo mnogo prahu proti papeževim odredbam, deloma iz neumevanja, še več pa iz nasprotovanja in premišljene sovražnosti. In kdo bi se čudil, da je proti papeževemu dekretu hotelo zagnati odpor tiste vrste časopisje, ki ob vsaki priliki piše o zaostalosti katoliške cerkve, da je slepa za napredek in pridobitve moderne tehnike in industrije, da vzgaja svoje vernike z množino praznikov k lenobi in brezdelnosti ter tako ovira kulturo in blagostanje narodov!

Zdaj, ko je prevladalo čezinčez trezno umevanje papeževga „Motu proprio“, ko je tudi že došel odgovor iz Rima na poročilo avstrijskih škofov glede praznikov, je primerno, da nakratko začrtamo bistvo papeževga dekreta o praznikih ter se povrh ozremo na zgodovino praznikov v katoliški cerkvi.

Papežev „Motu proprio“ urejuje neko notranjo zadevo katoliške cerkve. Nova postava je torej dana katoličanom. Ne nalaga novih bremen, temveč zmanjšuje verske dolžnosti vernikov. Po nauku katoliške cerkve, kakor znano, so verniki dolžni praznovati nedelje in zapovedane praznike s tem, da so ob teh dneh pri sv. maši in da se zdrže težkih, hlapčevskih del. V Avstriji je bilo doslej poleg nedelj petnajst zapovedanih praznikov in v poedinih kronovinah še praznik deželnega patrona, torej skupno 16 praznikov. Novi dekret Pija X. pa določuje, da velja dolžnost na zgoraj navedeni način praznovati poleg nedelj naslednje dni kot zapovedane praznike: božič, novo leto, sv. tri kralje, vnebohod Gospodov, praznik brezmadežnega spočetja in vnebozjetja Marijinega, praznik sv. Petra in Pavla in vseh svetnikov. Po novem odpade sedem dni, ki so bili doslej za naše kraje zapovedani praznik. Ti dnevi so: sv. Štefan, velikonočni in binkoštni ponedeljek svečnica, Marijino oznanjenje, mali šmaren, in praznik sv. Jožefa, ki smo ga praznovali kot deželnega patrona. Po papeževem dekretu bi bil med temi dnevi tudi praznik svetega Rešnjega Telesa. Po odgovoru, ki so ga dobili

PODLISTEK.

Kako se je Martin ženil?

Spisal I. M. Dovič.

Konec.

Pod pečjo.

Pri Selkovi so imeli rezače. Tudi Martin je pomagal.

„Moram kaj pomoči; Vaše Mečè mi večkrat prinese vode iz studenca,“ pravi Martin Selkovki.

„To je lepo, Martine, da prideš pomagat. Saj tako ne moremo nikoli vsega podelati. Suho vreme je bilo, pa mrzlo. Sever je pihal skozi trte, pa tudi skozi rokave rezačem.“

Mečè pa je zamesilo kruh in peč razbelilo, da je bilo toplo v hiši kakor v kovačnici. Ker Selkova hiša ni bila daleč od vinograda, v katerem so bili rezači, povabi hišna gospodinja delavce v hišo.

„Vrsta je pri kraju in noč se bliža. Pa se pojdimo malo pogret.“

In rezači so šli za gospodinja na večerjo.

Tam izza meje je bila švignila ženska podoba. Nihče je ni zapazil. Urno je stopila za hišo in, predno so delavci stopili v hišo, je neznan ženska že čepela v hiši pod pečjo.

Delavci so večerjali, pili, se šalili in počasi odšli, le Martin je hotel še malo povasovati.

„Zdajle je ravno prilika, da stopim s svojim namenom na dan,“ si misli in potegne močno iz lončene majolke.

„Mati! Izprevidel sem, da se mi je treba ženiti. Ali bi mogli Vi kaj pomoči?“

„Zakaj ne, Martine, če je v moji moči.“

Bila sta sama. Le neznanke pod veliko pečjo je srce močno utripalo.

„Pa bi se mogel pri Vas ženiti?“

Selkova pogleda Martina z odprtimi očmi, skomizgne z ramama:

„Ne vem. Prašaj očeta!“

Nastane molk. Oče je bil spremil soseda iz hiše, pa se je že vrnil.

Martin spet potegne iz majolke.

„Oče, nekaj bi Vas rad prašal, pa si ne upam.“

„Zakaj ne, če je pošteno?“

„Pošteno pa. Bog mi je priča.“

„Veš, stari, Martin pravi, da bi se rad oženil,“ vtakne se vmes gospodinja.

Selko stoji sredi izbe in gleda Martina, ki s prsti drgne ob javorjevo mizo.

„Saj ti tudi kaže, da se oženiš. Gospodarja si se pokazal dobrega in pošten fant si bil tudi dosedaj.“

„Pa si ne bi mogel pri Vas iskati neveste?“

In Martin pogleda Selka tako z milim očesom, da je gospodar ostal dolžan odgovora.

„Pokličiči Mečeta,“ pravi Selko ženi, ki je že stala pri durih.

„Mečè, pridi v hišo — takoj!“

Slovesen trenotek se je bližal. Ženski pod pečjo so utripale vse žile in žilice. Težko se je premagovala in se stiskala na pobeljeno steno. Peč je bila gorka, saj je grmada gorela čez dan v nji. Ženski pa je vroč pot kapal po čelu.

Domača hči stopi v hišo...

„Ali bomo molili rožni venec?“

„Mečè, Martin bi te rad nekaj vprašal,“ pravi mati.

„O, saj vem, kaj. Jaz ne rečem nič. Kakor bodo oče rekli, tako naj pa bo.“

In spet je nastala tišina, da se je skoraj čul glas utripajočega srca pod pečjo.

„Osem dni premisleka, Martine! Brez glave storjeno, je rado skaženo,“ oglasi se naposled hišni oče.

Vsem je odleglo pri srcu, najbolj pa tisti, ki je dihala pod pečjo...

Še nekaj navadnih pogovorov je bilo, pa so molili in legli k počitku.

Martin je korakal proti domu kakor pomlajen in sto in sto nad mu je pretresalo dušo

avstrijski škofje, pa ostane praznik sv. Rešnjega Telesa za Avstrijo tudi nadalje zapovedan praznik.

Katoličanom so se torej z novo uredbo zmanjšale verske dolžnosti. Kdo bi mogel po pameti ugovarjati proti z manjšanju dolžnosti? Kogar pa srce žene, da bi se udeleževal še nadalje cerkvenih slovesnosti ob naštetih dnevih, za katere ne velja več stroga cerkvena zapoved, naj to le stori. Slovensko ljudstvo bo to gotovo rado storilo. Saj, kakor je razvidno iz rimskih določil, ki so izšla kot pojasnilo papeževega dekreta, papež Pij X. celo želi, da krščansko ljudstvo odpravljen praznike prostovoljno posvečuje. Zato tudi nova uredba ne ovira naših severnih in južnih slovanskih bratskih narodov, da ne bi praznovali svojih priljubljenih dosedanjih praznikov še nadalje prav slovesno, zlasti tam, kjer prebivajo skupno s pravoslavnicami, o katerih je znano, da praznujejo svoje praznike izredno sijajno.

Kateri pa so bili nagibi, ki so Pija X. naginili, da je odločil nov red zapovedanih praznikov? O tem govori jasno papežev „Motu proprio“ sam. Vzroki so bili: lahek in hiter način potovanja, vsled katerega se brez težav pride med ljudstva, ki imajo manj praznikov, obsežna trgovina, razne javne zadeve, ki se morajo času primerno hitro obravnavati, oddnedodne večja draginja, ki je občutna pred vsem za tiste, ki si morajo z delom kruh služiti. Iz teh vzrokov so dohajale večkrat, zlasti zadnje čase, prošnje na Sveto Stolico, naj bi se število zapovedanih praznikov zmanjšalo.

Kaj nam pove zgodovina o zapovedanih praznikih?

Pravih, strogih praznikov je bilo v prvih časih krščanstva poleg nedelj kaj malo. Cerkev pisatelja Tertulian in za njim Origen (3. stoletje) poznata le velikonočne in binškošne praznike. Tekom stoletij pa so se prazniki zelo namnožili, in ko je doseglo število zapovedanih praznikov višek, se je pričelo število spet zmanjševati. To se je zgodilo deloma potom mirne cerkvene postavodaje, ali siloma potom proticerkvene revolucije. V času od 13. do 18. stoletja je znašalo število nedelj in praznikov, ob katerih je bilo prepovedano delati, do 100 dni, tako da je povprečno skoro vsak teden bil poleg nedelje še en praznik. To neprimerno namnožitev praznikov in nepriliko, ki so iz tega nastajale, so že zgodaj tudi cerkveni krogi grajali. Omeniti bi bilo zlasti Janeza Gersona na provincialnem koncilu v Reimsu l. 1408. V 16. stoletju so se predvsem protestantje pritoževali nad premnogimi prazniki.

Ker so se v raznih pokrajinah in v posameznih škofijah različni prazniki praznovali, je bila negotovost velika. Ljudje celo niso vedeli, kateri prazniki so pravzaprav zapovedani. Revnejši stanovni so se pritoževali, da jim manjka delavnih dni, bogatejši stanovni pa so ob praznikih živeli lenobi in razuzdanosti. Zato je papež Urban VIII. izdal papeško bulo z dne 13. septembra 1642 „Universa per orbem“, ki določa red praznikov. To je bila pred Pijem X. zadnja splošna cerkvena

postava glede praznikov. Papež Urban VIII. je s to postavo skrčil število praznikov na 35 poleg nedelj. Klemen XI. je dne 6. dec. 1708 dodal še praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, tako da je bilo po splošni cerkveni postavi praznovati 36 praznikov. Vsi naši takozvani soprazniki so bili takrat v številu zapovedanih praznikov.

Vsled raznih dispens, zlasti v 18. stoletju, pa ta splošna cerkvena postava skoro nikjer ni bila v veljavi. Ker so se dispenze za razne kraje silno razlikovale, ni bilo nikjer edinosti. Za Avstrijo je število praznikov skrčil Benedikt XIV. l. 1754., in na prošnjo cesarice Marije Terezije je papež Klemen XIV. l. 1771. število praznikov iznova zmanjšal. Po tej zadnji določbi se je v Avstriji praznovalo 18 praznikov.

Tudi politični dogodki so vplivali na skrčenje praznikov. Kaj je s cerkvenimi prazniki storila francoska revolucija, je znano. Odpravila jih je vse z nedeljami in krščanskim koledarjem vred. Tudi v Napoleonovi dobi in pozneje do današnjega dne so se ohranili v tem oziru sledovi francoske revolucije. Zato je še dandanes na Francoskem najmanj praznikov. Iz istega vzroka so se tudi v naših deželah ob času francoske vlade praznovali le prazniki, ki so jih imeli Francozi.

Kakšne so bile razmere glede praznikov v posameznih deželah pred odlokom Pija X.? Na Francoskem in v francoskih nasebinah ter v nemških provinciah na levem bregu Rena, posebno v Alzaciji in Lotaringiji, veljajo samo štirje prazniki (razen nedelj): božič, vnebohod, veliki šmaren in praznik vseh svetnikov. Isto velja za Belgijo, Nizozemsko in Luksemburško. V Zedinjenih državah severne Amerike praznujejo katoličani šest praznikov poleg onih, ki so na Francoskem, še novo leto in praznik brezmadežnega spočetja Marijinega. Vsi drugi prazniki se prenesejo na nedeljo. V Angliji in v njenih kolonijah velja 8 praznikov. V Rimu so praznovali 15 praznikov, v ostali Italiji drugače. Civilno pravo v Italiji pa priznava le sledeče dni kot praznike s počitkom: sv. trije kralji, vnebohod, sv. Rešnje Telo, sv. Peter in Pavel, Marijine praznike 15. avgusta, 8. septembra in 8. decembra, božič in praznik patrona mesta ali škofije. V Nemčiji je število praznikov različno, drugačno v južnih državah, drugačno na Pruskem, drugačno zopet v severnih misijonih. Zanimive so razmere v Švici. Tu so skoro v vsakem kantonu drugačni prazniki, v nekaterih jih je malo, v drugih prav mnogo. Rusko-poljsko praznuje toliko praznikov, kolikor jih je v Avstriji, poleg teh še sv. Janeza Krst. in sv. Stanislava. Zadnjega pa ruske oblasti ne pripoznajo, ker velja kot narodni praznik. Na Ruskem so naslednji veliki prazniki: velika noč, binškoš, božič, novo leto, razglasenje Gospodovo, vnebohod, izpremenjenje Jezusovo, svečnica, Marijino oznanjenje, Marij. darovanje in vnebovzetje ter povišanje sv. križa (14. sept.), vrhuta šmarna praznik blagoslova vode in 13 velikih dvornih praznikov. Na Španskem je bilo približno toliko praznikov, kakor pri nas: o božiču, veliki noči in binškoših pa le po en dan. Istotako

na Portugalskem, kjer so še praznovali praznike srca Jezusovega, sv. Antona Pad. in v Lizboni tudi sv. Vincencija (22. jan.) kot zapovedane.

Že iz tega površnega pregleda je razvidno, kako raznolično je bilo doslej praznovanje zapovedanih praznikov katoliške cerkve po raznih deželah. Že na vatikanskem občnem cerkvenem zboru se je posililo za uredbu. To reformo je izvršil zdaj papež Pij X.

Ako se nova naredba povsod enakomerno izpelje, bo brez dvoma mnogo koristila, pred vsem v verskem življenju, pa tudi v prometnem, delavskem in gospodarskem življenju. Da bi mogla papeževa naredba kaj škodovati, je prazna misel in zlobno govorjenje, ki katoličanov ne sme motiti.

Štajerski deželni poslanci S. L. S. so se obrnili do ljudstva, da na shodih dokažejo, kako trd boj imajo s krivičnimi Nemci. Taki shodi so bili v nedeljo v Mariboru, pri sv. Petru, v Št. Ilju, v Orehovi Vasi, v Hajdinu, pri sv. Marku, v Mislinjski dolini, v Kamnici in v Trbovljah. Za kaj se potegujejo Slovenci? Imeti hočejo slovenske meščanske in gospodarske šole ter zastopnike v deželnem šolskem svetu. Nemci pa pravijo, da so za Slovence zadosti ljudske šole in da jim ne dajo zastopstva v deželnem šolskem svetu, ker jim nočejo prodati svoje kože. Nemci hočejo napraviti tudi zakon, da bi se v štajerskem deželnem zboru nobena besedica ne smela izpregovoriti slovenski. Žalostno je, da pri tem opravičenem boju poslancem S. L. S. s požrešnimi Nemci naše poslance zahrbtno napadajo tudi slovenski liberalci na shodih in v časopisih. Deželni glavar grof Attems je sedel pri sejah deželnega zbora kakor klóp na predsedniškem stolu, ker se je bal, da bi ne vodil sej njegov namestnik dr. Jankovič. Nemci hočejo tedaj dr. Jankoviča potisniti nazaj na drugo podpredsedniško mesto in za prvega podpredsednika napraviti še enega Nemca. Nedostnost Nemcev je pa tako velika, da niti tega ne vedo, da je dr. Jankovič glavarjev namestnik, ker po svojih časnikih pripovedujejo, da je dr. Benkovič.

Goriški deželni zbor vkljub temu, da ga je le polovico, pridno deluje. Sedaj se peča z zakonskim načrtom o vodnem pravu za Goriško, o načrtu občinskega statuta in volivnega reda za Gorico ter o izpremembah deželnega zakona glede šolskega nadzorstva. Kot zastopnike v šolskih svetih se bode poleg učiteljev vpoštevalo posebno zdravnike. Paziti bodo morali naši poslanci, da bodo imele pri šolah besedo tudi občine.

Gališki deželni zbor je bil s cesarskim odlokom dne 14. t. m. odgoden.

Češki socijalni demokratje na Dunaju so se ločili od Nemcev in bodo pri prihodnjih občinskih volitvah postavili svoje kandidate.

Protestni shod proti hrvaškemu banu v Pragi. Na Sofijskem otoku v Pragi so se dne 11. t. m. zbrali na shod hrvaški in srbski vseučiliščniki, katerim so se pridružili tudi češki zastopniki z nekaterimi poslanci. Govorili so zoper tiransko postopanje banovo, ki je nedostojno za kulturno državo. Po sprejeti resoluciji zoper bana so napravili demonstracijski obhod po mestu in pred muzejem med petjem pesmi „Hej Slovani“ zažgali ogrsko zastavo. Pridrli je policija in 10 dijakov aretirala. Letelo je na policijo tudi kamenje. Poslanca Klofač in Kramar sta se potegnila pri namestništvu, zato, da bi bili zaprti dijaki izpuščeni.

Ko je Selko na peči trdo zaspal, se mu je zdelo, pa le zdelo, da je nekdo odprl hišna vrata. Sicer pa je še dalje sever pihal okrog voglov...

Martin dospe do svojega doma. Mesec je svetil in Martin sede na klopico pred hramom. Ni se mu dalo zaspati. In ko tako zre na bližnje gorjance, se mu zdi, da sapa prinaša glasove na njegova ušesa: Ha, ha, ha! — Ali ni to Katerčin glas?!

V peči.

Drugi dan so govorili po vseh vinogradih, da se Martin ženi pri Selkovih. Katerco je gnala strast pod Selkovo peč. Vse je slišala, vse videla. Napela je vso žensko zgovornost in prekanjenost, da bi prepričala Martinovo ženitev. Krožile so o Martinu tako čudne vesti, da so nekateri kar z glavo majali. Vse mogoče in nemogoče, naravnost izmišljene ali napol resnične reči so govorili o Martinu. Katerca je zato poskrbela. Maščevanje se je pojavilo v njenem srcu in najvišji meri.

Tudi Selkovim so prišle na ušesa dogodnice o ženinu Martinu. Še predno je osem dni minilo, je že dobil Martin sporočilo, da ne bo nič kruha iz njegove moke.

Martin je poslušal, izpraševal, dokler ni prišel na sled izmišljenim govoricam. Kaj je hotel?

Tožiti je moral, da je opral svojo čast. Katerca je presedela tri dni v zaporu.

Nič več ji ni bilo obstanka doma in o božiču je šla k fari. Udinjala se je v župnišču. Selkovi so se prepričali, da je bil Martin obrekovan in so mu dali tudi zadoščenje.

Martin in Mečč sta se šla dajat na oklice. Dolgo je bilo izpraševanje...

„Ali si, Martine, tudi kaki drugi dal besedo, da jo vzameš,“ popraša župnik.

„Tisto ne, gospod župnik!“

„Kaj pa torej?“

„I, no, tista Katerca, ki zdaj pri vas služi, se je nekaj smodila okrog mene, pa ni bilo nič takega?“

„Kaj pa je hotela?“

„I, da bi jo vzela.“

„Pa si ji obljubil?“

„A... a... Kaj bom obetal, če pa ni za-me!“

„Povej, ali si obljubil, ali nisi?“

V peči je nekaj zaropotalo, da so vsi tja pogledali. Nevesta se je kar zganila. Pa mislili so vsi, da kuharica meče drva v peč.

„I, nisem ne,“ odgovori Martin zamišljeno.

„Prav nič ne?“

„E, tako napol.“

„Kako napol?“

„Kar povej, Martine, pa je,“ sili nevesta. V peči je zopet zaropotalo...

Martina obide huda slutnja. Kakor bi ga nekaj strašilo...

„Saj je Katerca pri rokah, pa naj pove sama,“ reče ženin,

Župnik stopi iz sobe in kliče deklo. Ta pa je trepetala — v peči. Ženska radovednost ji ni dala miru, da je zlezla v peč z namenom, da sliši, kaj bo Martin govoril.

Kuharica je pa opazila deklo in hotela kaznovati njeno radovednost. Na tihem pristopi in zapre železna vrata pri peči z zapahom.

Tudi ženin in nevesta stopita v vežo, ko čujeta, kaj se zgodi zunaj? Katerca se je ravno basala iz peči — vsa črna kakor dimnikar.

Smeha je bilo dovolj...

Martin je odstranil vse zadržke in se poročil, Katerca pa je obljubila, da bo Bogu služila, in je bila stanovitna.

„Najrajši sem v župnišču,“ je pravila sosedovi dekli, „ker je tako blizo v cerkev, čeprav je manjše plačilo. S temi dedci tako ni nič drugega, kakor težave in sramote.“

Na sokolski zlet v Prago ne pridejo poljski Sokoli, ker bodo prišli tja ruski Sokoli.

Nadškof Posilović v Zagrebu je daroval 1.646.500 K v cerkvene in narodne namene, in sicer pol milijona za katoliško gimnazijo v Zagrebu, 100.000 K za zagrebške reveže, 50.000 K za cerkve v Bosni, 40.000 K za medicinsko fakulteto, 45.000 K za narodne namene v Istri, 20.000 K društvu za cerkveno umetnost in 10.000 kron svetemu očetu.

Liška železnica se bo gotovo gradila in bo imela značaj državne železnice.

V Združenih državah je 200 milijonov konj, goveje živine, drobnice in prašičev v skupni vrednosti 5.000 milijonov dolarjev.

Židje. Ruski general Martinov je izdal knjigo o rusko-japonski vojni. V tej knjigi popisuje tudi vzroke, zakaj so bili Rusi v Mandžuriji tepeni. Martinov pravi, da so se slabo izkazali Židje, ker so to telesno slabotni in skrajno bojzljivi ljudje. Polki, v katerih so bili Židje, so bili najbolj demoralizirani. Teško je bilo Žide dobiti že na vojsko. Od 59.262 pozvanih jih je prišlo samo 21.371. Drugi so pobegnili, ali pa sami sebe pokvarili. V bitkah so se radi potuhnil in izmuznili ter nalašč si napravljali bolezen da niso stali nikdar v fronti.

Pes pomagač gasivcev. V Novem Jorku ima požarna bramba izvežbanega psa, ki zna plezati po lestvi. Pri nekem požaru je načelnik gasivcev ukazal psu, da naj pleza kvišku. Splezal je po lestvi v tretje nadstropje in tam našel tri gasivce od dima omamljene. Skočil je k oknu in začel močno lajati. Gasivci so šli za njim gori in so srečno rešili svoje tri tovariše. Pes je pa dobil za plačilo klobaso.

Zver rešila žensko. V neki menažeriji v Londonu je krotivka zveri Mis Morelli šla v kletko, da bi ukrotila nemirnega jaguarja. Komaj je odprla vrata kletke, se vrže jaguar na njo in jo začne obdelavati s šapami. Morelli zakriči. Predno so drugi krotivci prišli na pomoč, se drugi jaguar, ljubljenec krotivke, vrže na napadavca, ter ga z vso silo ugrizne. Začne se boj med obema zverema in Morelli so srečno rešili iz kletke ter potem spravili vsaksebi oba jaguarja.

Novije vesti.

Kranjski deželni zbor. [Dalje.] V seji, dne 16. febr. je poročal grof Barbo o živinozdravniškem tečaju na Vrhniki, kjer je vodstvo odložil vsled terorizma živinozdravnik Turk. Tečaj se bo vendar nadaljeval. Zanj se je potegnil posl. Demšar. Trdo so poslanci prijeli dijake, ki se na Dunaju uče živinozdravništva, pa so izdali neko jako nedostojno izjavo, naperjeno glede onega tečaja proti deželnemu zboru. Zato se jim je zagrozilo, da izgubijo deželne podpore, ki znašajo za letos 3000 K. Dr. Pegan je pa ostro potipal c. kr. drž. pravništvo v Novem Mestu, ker kazensko zasleduje dva deželna uradnika, ki sta na Peganov ukaz izdala nekaj glasovnic za občinske volitve v Prečni. Soglasno se je sklenilo, da se od sodnije zahtevajo kazenski spisi in dajo ustavnemu odseku na vpogled. Poslanec Piber je predlagal, da naj se na Otočah, v Radovljici, Žirovnici in Križih napravijo namesto postajališč železniške postaje. Prošnja za podporo „Dijaški kuhinji“ v Kranju se je odstopila v rešitev dežel. odboru. Sprejel se je izpremenjeni lovski zakon, po katerem bo zajec uvrščen med lovne živali, toda le v občinah, v katerih bo to sklenil občinski odbor. Sprejel se je tudi zakon v varstvo ptic, cipe se bo pa odslej smelo loviti.

Železnica na Kranj. V včerašnji seji deželnega zbora kranjskega je baron Apfaltrern utemeljil nujni predlog, da naj se zgradi železnica Polzela—Kamnik—Kranj—Žiri.

Ponesrečil se je sinoči na postaji v Podnartu sprevednik Frank. Stikača sta ga stisnila. Hudo razmesarjenega so naložili na voz. Na postaji v Kranju, ko so ga dali z voza, si je želel duhovna, pa je kmalu potem umrl. Bil je doma s Koroškega, stanoval je v Šiški in je pustil ženo ter devet otrok.

Zemlja se je udrila na vrtu pri gimnaziji v Kranju. Vrtni zid v širjavi kakih 8 metrov in škarpa in uta ter zemlja, vse skupaj je zdrčalo v dol.

Smrt na ženitovanju. Pri Matijevcu na Letenicah je bila svatovščina. Ženinov brat je prišel od vojakov na ženitovnico. Bil je zdrav in vesel, le malo ga je glava bolela. Nenadoma se zgrudi in umrje. Godci so utihnili. Vzrok smrti ni znan.

Velik požar preprečen. V Št. Vidu nad Ljubljano je dne 9. t. m. ob 11. uri ponoči začelo goriti v sušivnici tovarne „Mizarske zadruga“. Ogenj je švigal že v podstrešje in žugal upepeliti vso tovarno. Velika nevarnost je pretila strojnici in delavnicam, v katerih je bilo pohištva za 160.000 K vrednosti; vsa tovarna je pa vredna 300.000 K. Gasilni društvi iz Št. Vida in Vižmarjev sta bili takoj na mestu in se jima je posrečilo, da se je pogasil v treh urah. Tudi orožniki so bili hitro pri ognju in skrbeli za red. „Vzajemna zavarovalnica“ v Ljubljani je pa naglo poslala cenivce škode.

Župnik Anton Berce pada vedno globlje. Danes je v „Dnevu“ juvodni članek, ki proslavlja „Svobodno Misel“ in pozivlja k odpadu od vere, na drugi strani pa župnik A. Berce piše zoper duhovne, ki dobivajo biro. Opozorjamo na nadškofovo pastirski list.

V Beli Krajini bo kandidat S. L. S. za deželni zbor g. profesor Drmastja iz Ljubljane.

V tržiški ladjedelnici se je zahtevalo skrajšanje delavnega časa in odpuščeno je bilo 1000 delavcev.

Zagreb. Zaradi nemirov se zapre vseučilišče in konča prvi tečaj.

Dunaj. Grof Aehrenthal umira. Naslednik utegne postati baron Berchtold, poslanik v Petrogradu, ali pa grof Szecsen, poslanik v Parizu. Imenujeta se tudi Burian in Merey. Burian, skupni finančni minister, je bil te dni večkrat pri cesarju.

Rim. Vlada je odposlala na bojišče na novo 40.000 mož, ki se že vkrcavajo na ladje.

Carigrad. V Marmarskem morju je bil hud vihar, ki je potopil 20 ladij.

Berolin. Vlada namerava razpustiti vse socialnodemokratske mladinske organizacije.

London. Angleški rudarji hočejo štrajkati in nad 1 milijon delavcev bo brez kruha.

Kitajsko. Juanšikaj bo predsednik nove republike s sedežem v Nankingu.

Meksika. Dne 15. t. m. je v Kvereru neki most šel v zrak v trenutku, ko je šel čez vlak, napolnjen z vojniki. Večina vojakov je potonila.

Vso obsežno premičnino g. Ivana Legata v Grand hotelu „Mallner“ na Bledu je kupil g. Lovro Rebolj iz Kranja. Sedaj spravlja taisto v Wöllingove prostore, kjer se različno blago že prodaja. Pri kupcu kakor tudi istotam se dobe vsa tozadevna pojasnila. Kakor čujemo, so med premičnino dragocene slike in cesarska postelja iz leta 1883.

DRUŠTVA.

„Meščanska zveza“ v Kranju je priredila preteklo nedeljo, 11. t. m. prvič svoj zabavni večer v „Ljudskem domu“, ki je bil izvrstno obiskan, tako da je radi pomanjkanja prostora moralo več gostov oditi. Program je bil prav srečno izbran. Kinematograf nam je pokazal v lepih, velikih in živih slikah nekaj resnih in veselih prizorov iz življenja. Burka „Tri neveste in en ženin“ ali „Bratranec“, v kateri so nastopili naši vrli diletantje, je prav ugajala. Igravci so pogodili izvrstno svoje vloge. Občinstvo pa se je od srca nasmejalo. Najlepši del vsprejeda pa je bilo petje. Priznani solistinji gñi M. Mohor in P. Strniša sta s svojim ljubkim nastopom in krasnim sopranom, oz. altom takoj pridobili občinstvo in sta tudi želi zasluženo priznanje. Na to se je razvila prav neprisiljena zabava. Gostje so se za dovoljni razšli.

Obrtna zadruga na Bledu bo imela dne 3. marca ob 2. uri popoldne v hotelu Triglav na Bledu svoj občni zbor.

Blaž Potočnikova Čitalnica v Št. Vidu priredi dne 18. t. m. Finžgarjev narodni igrokaz v štirih dejanjih „Naša kri“.

Poučni del.

Kako se naredi trdne probke (zamaški). Da probke ne puščajo tekočine, napravi 5% želatinsko raztopino in dodeni 5% glicerina. Več ur se v tej tekočini, ki pa mora biti topla, probke namakajo, da se napoje, potem se ven vzamejo in posuše. Taki zamaški so jako dobri in neprodorni.

Črno lužilo za les. Na 1 gram bakrene galice vzemi 100 gramov vode. S tem namaži les, katerega hočeš lužiti (bajcati), in pusti, da se posuši. Potem raztopi 5 gramov solnokislega anilina v 5 gramih vinskega cveta in zopet namaži les, ki kmalu precej globoko počrni.

Knjige se očistijo, če so popackane, ako se oni del namaže z raztopino škavnosolne, ali citronske, ali srešne kisline. Te kisline imajo lastnost, da vzamejo iz papirja madeže in navadno črnilo, puste pa tiskarsko črnilo nepoškodovano.

Mastno stekleno posodo očistiš s pepelom ali s pepelikom (potošeljnóm), najboljšo so pa ajdove pleve. Dobro je, če strjeno masčobo poprej v gorki vodi omečiš.

Plesnoba v kleti odpraviš na stenah, če jih večkrat prebeliš, na sodih od zunaj, če sode namažeš z boraksovo raztopino ali pa z vročim parafinom, znotraj pa umiješ s formalinovo raztopino; lege, vrata in drugo lesovje umij z raztopino iz železne ali bakrene galice, železne obroče na sodih, da se jih rja ne loti, pa prevleci z asfaltnim lakom.

Sten za svetilko namoči v močen kis in posuši, preden ga rabiš, in svetilka ti ne bo kadila.

Koliko je en gram? Navadna dopisnica brez marke tehtja 3 grame; če vzameš njen tretji del, imaš 1 gram.

Povoščeno platno očistiš najprej s topl vodo in milom, ko se je posušilo, ga namaži s toplim terpentinovim oljem, v katerem je malo voska raztopljenega.

Najbolj zdrava
kavina pijača
je že 20 let
Kathreinerjeva
Kneippova
sladna kava.
Resničen
nadomestek kave!
Kathreinerjeva
prinese srečo v hišo.

Za dnevno vporabo se 44 5-4

SANGHO JEE

(zavoj 125 gramov po K 1.50) se posebno priporoča. Njegova precejšnja izdatnost — 1½ kg zadostuje za eno skodelico — jo napravlja kot zelo ceno pijačo, katera radi svojega finega užitka zadovoljuje vsakogar. Dobiva se pri Z. Krajncu v Kranju.

SVARILO!

Société des Papiers Abadie.

Ker se je spravilo zadnji čas različne ponaredbe še na obvezane in priljubljene stročnične znamke

RIZ ABADIE (Riz doré)

na trg, pr-simo svoje p. n. odjemalce, naj pazijo natančno na ime **ABADIE**, katero ime se izkuša nadomestiti z različnimi drugimi besedami. Svarimo pred nakupom kvalitativno slabejših imitacij, ker bomo vporabili proti tem ponaredbam vsa postavna sredstva. 60 18—18 Société des Papiers Abadie.

Goveje in telečje meso

v poštinih zavojih po 5 kilogramov razpošilja poštine prosto za 5.50 K
Iguaolj Moskovicos, Kövesliget, ungar. komitat Marm. 89 6-5

Pozor, kovači! Izvrstno oglje

81 12-6 se dobi vsaki čas
„pri Jelenu“ v Kranju.

Lahak zaslužek

za na dom, za fante in dekleta že od 14. leta naprej, kdor želi delati za mene predmete, pri katerih se lahko zasluži 20 do 40 vinarjev na uro in to brez posebne učenosti. Kdor želi pojasniti in vzorec od dela, naj pošlje 60 vinarjev v znamkah, katere se mu pa vrnejo, ako delo sprejme. — **Izrezljarska trgovina, trg Lemberg, Šmarje pri Jelšah.** 96 3-3

Glinaste peči

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Drelse

71 52 46
prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Za smeh in kratek čas.

Edina prilika. Žena, ki možu nikoli ne pusti govoriti: „Glejte, gospod zdravnik, od včeraj ponoči sem pri možu še eno slabost našla — da v spanju govori!“ — Zdravnik: „Pustite mu to veselje — saj je zanj edina prilika, da pride do besede!“

Lep poklic. Teta: „Korel, kaj bi rad postal, kadar boš velik?“ — Korel: „Misijonar med divjaki!“ — Teta: „To je pa lepo od tebe! Kako si pa prišel na to misel?“ — Korel: „Rad bi videl, kako divjaki človeka peko!“

Naravnost. A: „Kaj bi bil ti raje, lump ali norec?“ — „Jaz res ne vem; povej ti, ki imaš izkušnjo!“

Slab izgovor. A: „Že dva tedna je, kar sem ti dežnik posodil, pa ga še nisi nazaj dal!“ — B: „Kako, ko je celi čas deževalo!“

Uganka. A: „Ali veš razložek med mojim in tvojim?“ — B: „Ne vem!“ — A: „Po tem si tat, če tega ne veš!“

Umevno. O bavarskem kralju se pripoveduje, da je srečal vojaka, ki je bil v vojski ranjen, in ga vpraša: „Kje ste bili ranjeni?“ — Vojak: „Pri Sedanu!“ — Kralj: „Ali me poznate?“ — Vojak: „Ne, gospod!“ — „Jaz sem kralj!“ Vojak se zravná, kolikor more, salutira ter reče: „Prosim, Veličanstvo, jaz Vas nisem poznal!“ — Kralj: „To se mi čudno zdi!“ — Vojak: „To ni nič čudnega! Vi ne greste v vojsko, jaz pa v gledišče ne, — kako bi Vas mogel poznati!“

V šoli. Učitelj: „Julče, katerega spola je jajce?“ — Julče: „Tega ne vem. Kadar je jajce izvajeno, se šele vidi, ali je pišek ali piška!“

Odkritosrčno. Župnik: „... Ampak, Tomaž, da svojega brata goljufaš! Ali se ne bojiš greha?“ — Tomaž (Ribničan): „Kaj pa mislijo g'pūd! — Al mi najsmo taku baječi!“

Prazna misel. Zagovornik: „Jaz vam svetujem, da se zadovoljite z obsodbo; saj je vendar sodnijsko dokazano, da ste s svojim dvokolesom dečka lahkomišelnost povozili!“ — Zatoženec: „To je prazna misel; saj kolo ni bilo moje, ampak ukradenol!“

Se vjema. Gost: „Kos pečenke sem imel, koliko stane?“ — Natak: „Dve kroni!“ — Gost: „To je pa slan račun!“ — Natak: „Zato je bila pečenka neslana!“

„Gospod doktor, danes ste pa na lovu dobro streljali,“ pohvali grajski lovec mladega gospoda, „dva gonjača ste obstrelili, a vselej centurum zadeli.“

Soseda vpraša malega Francejčka: „Kaj pa Vaša dvojčka, ki ste jih včeraj dobili?“ „O, sta že umrla; veste, sta prezgodaj prišla na svet, že zjutraj ob štirih.“

Evo je Bog zato najzadnje ustvaril, da se ni pri stvarjenju vedno vmes silila.

Lepo presenečenje. Neka žena pride v cerkev in prinese s seboj korbico polno jajec. Hoče jih postaviti na varen prostor; dene jih vrh izpovednice. — A glej — izpovednica ni imela nič strehe in notri sedeči gospod se ni malo prestrašil čudne toče.

Gospodična N. se je rada gledala v ogledalu; pri tem jo je vedno bolj navdajala misel, da je lepa. Nekoč vpraša patra, če je ta misel greh. Ta pa odgovori: ni greh ta misel, ampak le zmota, gospodična!

Hiša št. 158 v Kranju se prodaja

iz proste roke.

Več se izve pri lastnici.

Naprodaj je hiša na Lužah

pri Senčurju št. 33

z vsemi gospodarskimi poslopji, z njivami
in gozdi pod kupno ceno.

Več se zve pri posestniku Ivanu
Jeraju v Smedniku šte. 1.

Milijoni uporabljajo proti

kašlju

hripavosti, kašaru, zasliženju, krče-
vitemu in hrznemu kašlju

Kaiserjeve prsne karamelo
s tremi jelkami. 20 24—10

6050 not. over. izpričeval od zdravnikov in privatnikov
zagotavlja siguren uspeh. Zelo prijetni in dobri
bonboni. Pakeži 20 in 40 vin., doza 60 vin. se dobi pri

KAREL ŠAVNIK, lekarna pri sv. Trojici v Kranju.

Manufakturno trgovino

gdč. Pavle Babič

v Kranju, glavni trg št. 186

je prevzela podpisana in se priporoča slav-
nemu občinstvu mesta in okolice.

Dobiva se tu izgotovljena obleka za
moške, ženske in otroke, pelerine, perilo,
ovratniki, kravate, predpasniki, moderci,
krstna oprava in raznobarni trakovi.

Nadalje je tu velika zaloga vsakovrstnih
nagrobnih veljev, šopkov in cvetlic za cer-
kvene potrebe, birne, mrlične in za poroke.

Dobivajo se tukaj tudi raznovrstni glav-
niki, krepala, krtače, čopiči in omela
domačega izdelka.

Postreže se točno in po najnižji ceni.

Uršula Anzelc.

82 13—6

Otvoritev trgovine.

Dovoljujem si p. n. občinstvu uljudno naznaniti, da sem otvoril
v Kranju, na Glavnem trgu šte. 191 v hiši g. L. Matlašič popolnoma
na novo urejeno

trgovino s steklom, porcelanom in špecerijskim blagom.

Obenem naznanjam, da sprejemam tudi vsa v to stroko spada-
joča popravila. Zagotavljam, da se bom potrudil cenj. odjemalce solidno
postreči ter se priporočam z odličnim spoštovanjem

Franc Berjak.

Najboljša in najcenejša prva delavnica ur ter
trgovina z zlatino in srebrnino

Ivan Levičnik

v Kranju, nasproti tvrdeke Peter Majdič, „Merkur“.

Cenejšje kakor po cenikih! Ne kupujem od prekupeev!

Sprejemem in izvršim vsa popravila natančno, solidno in po najnižjih cenah. —
Istotako sprejemem vsakovrstno zlatino in srebrnino v popravilo. — Posebno se
priporočam v nakup ženinom in nevestam. — Železničarjem in znancom dajem tudi
na obroke. — Sprejemem optične stvari v popravilo. — Na sahtevanje izvršim tudi
vsako popravilo v osmih dneh. — Priložnostni nakup!

74 52—7

Zobozdravniški in zobo- tehniški atelje

Dr. Edvard Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik

34 14

in
Franc Holzhacker

koncesionirani zobotehnik

V KRANJU

v Hlebševi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu
vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne
in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure popoldne
izvan velikih praznikov na razpolago.

Šivalni stroji in kolesa

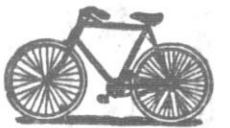
Tovarniška zaloga 48 52-47

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dubajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šiv. stroje in kolesa

Ceniki na sahtevanje zastoj.

J. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškova ulica št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko klijčevalstvo.

Zično omrežje na stroj, ograje na mirovdvoru,
obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande,
stolpne križe, štedilnike i. t. d.

Špecialiteta:

61 52-44

valjični zastori (Rollbalken).

Pozor!

Kdor hoče res dobro in poceni kupiti frišno blago za ženske in
moške obleke, posebno za birmance

 naj gre samo

v svetovnoznano trgovino v Kranju

pri Besenčanu
Jvan Savniku v Kranju.

Posebno se opozarja cenj. gg. trgovce na nakup vsakovrstnega
galanterijskega in norimberskega blaga, katero se prodaja pod
konkurenčno ceno.

Na debelo!

24 20-18

Pivovarna Jul. Staré v Mengšu

priporoča

svoje priljubljeno pivo kakor marčno

 pivo

I. in II. vrste, bavarsko vležano v
sodčkih in steklenicah pričakujoč
obilnih naročil.

Ustanovljeno leta 1818.